

ABNNEMET

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars

ADRESSE

« İpjtihad » Constantinople

Téléph : St. 865

xxvième ANNÉE

15 Avril 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ İKTİSADİ

No: 319

ABONEMAN:

Seneliği (24 Nusha) Türki-
ye için 2 1-2 Âlâ kâğıdlıs

5 liradır

İDAREHÂNESİ

Cığaloğlunda İctihad Evi

Tarihihi Te'sisi:

1904 — Genève

Yirmi altıncı sene

15 Nisan 1931

luk aslına racıdır» diye bir kayıt koymuş) buyuruluyor. Demek (İctihat) tercüme-yi ve aslını karşılaştırmış ki bunu böyle yazmış,yani muhterem münekkîdin farz ettikleri gibi kendilerile hemfikir olmamış belki vuzuhsuzluğu aslına irca ederek bana hak vermiştir. Bu da böyle. Fakat (İctihad) in bana hak vermesi kavilda kalmıştır. Muhterem münekkîd de bu hakikatı kelimele-rinin arasında hem tasdik etmiş hem daha ileri gitmiş, yazılarıyla bir cepheden tenkit büvürmak fikrinde bulunurlarken halin za-rureti ile dönmüşler, bizi fiillerile de hare- ketlerle de tasdike gitmişlerdir. Şöyle ki: o uzunca makaleden aldıkları cümlecîği tercüme ile iktifa edememişler, yukarıda münderic yazılarında aynen görüldüğü üzere aynı cümlede mutarazalar içinde tekmileler koymak suretile o tek cüm-leyi (yani) yine (yani) ve (yine yani) keli-melerile tefsir zaruretinde kalmışlardır, ki bunun da artık neresi tercüme olduğunu düşünmek ve bulamamak kabildir. Bu fiil ve hareketleri bu cümlelerin tercümesinin aslından farklı olmadığını bilfiil tasdikten başka ne ifade eder ?

Muhterem Rauf Ahmet Bey Efendi-nin el yazılarını gördüm, kendi yukardaki yazılarına dair aşağı tarafta münderic «mutariza arasındaki cümleler metni tev-zih için müterecim tarafından ilâve olun-muştur» ibaresi kendi güzel yazılarıyla ken-dileri tarafından yazılmıştır. Demek ken-dileri aslın metninin izaha muhtaç oldu-ğunu kavlen debirdaha tasdik etmişlerdir.

(Clémenceau nun Démocratie tarifi mahiyetteki bir çok tarihi ve ilmi bilgileri teksif eden yazılardan) bahsolunuyor. Clémenceau bir siyasıdır, ilim aleminde bir mevkii yoktur. Démocratie hakkındaki bir sualin kendisinden de sorulması iş başında olmasındandır, belki daha açık yazamamış olması da bundandır. Yoksa cevabında ta-rihi ve ilmi bilgileri teksif eder mahiyette

hiç bir şey yoktur. Bu sualin Mussoliniye de sorulmuş olması mumaileyhe böyle bir paye vermeyeceği gibi Mac Donald ın ve Washington un da en büyük mevkilerde bulunmaları ve bulunmuş olmaları böyle ilmi bahıslarla bir ihtisaslarına delalet etmeyeceğini izaha hacet yoktur. nitekim SaidHalim,Ta,lhat paşalar bizde sadırazam değilmiydi ? Vekillik ve Başvekillik başka-bedi,iyiatta, iktisadiyatta, içtimaiyatta ila.. muktada olmak yine başkadır.

Her halde muhterem münakıda şu nezih ve vekur mutalâalarından dolayı teşekkür olunur. Fakat ustadın, kalemlerile muhlidatı tercüme nümuneleri göstermeleri herkesle beraber bu hurmet-kârlarını yalnız muteşekkır değil min-netkâr da eder.

HAYDAR RİFAT

LORD BYRON'UN ESERLERİ

(Mabad ve Son)

CHILLON MAHBUSU (1816)

Havanin muhalefeti sebeble, İsviçre-nin Lausanne şehrine civar küçük Ouchy köyunun bir musafirhanesinde kaldığı iki günde Byron bu 400 mısra,lı manzumeyi yazmıştır. Clarens ve Villeneuve arasında bulunan **Chateau de Chillon** u ziyaretten geliyordu. François Bonnivard ın hapsedil-miş olduğu ve Genève gölünün sathından aşağıda olan zindanı Byrona gösteril-miştî. Chillon Genève gölünün sahilinde bulunan İsviçre şehirlerindendir.

Bonnivar kani, bir «Calviniste» idi ve Duc de Savie ya karşı Genève nin istikla-lini mudafa'a etdiği için diğer iki kardasile beraber 1530 da Chillon chateau suna hapsedilmiştir ve 1536 ya kadar orada kal-mıştır. Byron zindanda hala mevcut ye-

di direk üzerinde demir halkaları, ve rivayete nazaren, Bonnivardın ayağının izlerini görebilmiştir.

Byron bu kısa dastanda, Bonnivardı söyler, Bonnivard mahbesini tasvir eder, iki kendisiyle beraber zindana atılmış olan kardaşının nasıl öldüklerini ve zencirleri pek kısa olduğundan son demlerinde bile kardaşlara bir yutum su vermek imkânını bulamadığını anlatır. Bu kardaşlar mahbesin zemini kazılarak gömülür. Bonnivard yalnız kalır. Biraz ziyanın girdiği kaya aralığına konan bir kuşun ötmesinden muteheyyiç olur. Kendi kendine sorar: Acaba bu kuş kardaşımın, beni ziyarete gelen ruhu olmasın der.

Bonnivard mahbesinde zencirlend

Bonnivardın zencirini çıkarırlar direklerin etrafında gezinmesine müsaade edilir fakat kardaşlarının defnolundukları toprağın üzerine basmaktan çekinir. Hava almaya mahsus deligin demir parmaklıklarına kadar çıkmaya muvaffak olur, oradan gölün sathını ve üstü ağaç küçük bir adayı

ve dağları görür; yavaş yavaş her şeye la-kaydolur ve tahlis olunduğu vakit, niha-yet ürümceklerine ve farelerine kadar sevmiş olduğu bu mahbes üzerine ağlar. Zencirlerimi bile seviyordum ve hurriyyetimi, içimi çekerek aldım» der. [*]

Byronun **Manfred** ve **Don Juan** adlı iki eseri de zikredilmelidir.

«Genr» in meziyyet ve kusurlarile beraber Byron, XIX uncu asrın iptidasında İngiliz «Romantisme» inin en tam mumes-silidir. Fransada Chateaubriand ve Musset gibi **asrın derdini**, anıf ve feci, bir ifade verebilmiş olduğu **asrın derdini** tecessum ettirir. İngiliz cemiyeti tarafından nevenma kanun harici yapılmış olduğundan, kendi kendisine bir kıyamî [Revolté] nazarile bakmıştır. **Childe Harolde** dan **Manfred** ve **Don Juan** a kadar hep nankör vatanının kanunlarına ve ürflerine karşı bir protestodur. Binaenaleyh Byronun «lyrique» gadablarında pek çok samimilik vardır; fakat şair bunlara oldukça safdilane «mélodramatique» (1) ilaveler yapar, yahud itibarî bir «orientalisme» in mavzi,î uydurma renklerini sokar. Hulasa Byronun şi,ri kadar şahsi ve binaenaleyh onun şi,ri kadar derinden «romantique» (***) şiir yoktur. Ke-

(*) Lord Byronun bu dastanını 1898 de Geneve de türkçeye tercüme etmiştim 1904 de yine Genevede İctihat kütüphanesinin 1 inci kitabı olarak basıldı. Başında Byronun tercüme hali ve resmi vardır. Onun Türk aleyhdarı olmadığı bilakis Türkün yüksek faziletlerini tak-tir ettiği gösterilmiştir. Elyevmi mevcudu kalmamış olan **Chillon mahbusu** nun yeniden ve resimli olarak basılması ve bu nefis dastanın milli kütüphanemize ilâve edilmesi musam-mamdır. Bonnivard in mahbesden çıkarken söyle-diği söz «Pes izülfet kafes hem aşîyanest» mis-ra'nı hatırlatır.

A-DJ.

(1) Avamı halk için yazılmış acıklı ve hi-yanet ve cinayet ve hiyanet gibi harekât ile karışık tiatro oyunu tarzında demektir.

(**) 318 inci içtihadadda Romatisme nedir adlı makalemize bakın.

zalik hiç bir şiir onun şiiri kadar süratle, tekâmülü edebinin bir devri hakkında ve saiki haline geçmiş değildir; çünkü, bunların okunması bugün bize biraz aygırı bir tesir yapmaktadır. Bununla beraber, gerek aristocrate şiir sahsiyetile, gerek ekseriya cemi,yete karşı gösterdiği istihzakâr ve acı küstahane eda ile üzerlerine ciddî bir tesir iera etmiş olduğu Lamartine in Vignie ve Musset nin fikirleri bu merkezde değildir.

(Lamartine) in meşhur ve nefis (Le-désepoir) adlı manzumesi Bayron şiirindadır ve onun âsî ruhunun sesleriyle doludur.

D.G. — AB.DJ.

RESSAMLAR CEMİYETİ HAKKINDA

Şehrimizde yeni teşkil olunan bir genç mustekil ressamlar cemiyeti var. Bu sanat kârlar eserlerini senede iki kerre bir, şehrimizde, bir de Ankarada teşhir ediyorlar. Geçen sene ve bu sene sergiyi görmeye gidenler bu eserlerdeki terakkîyi ve her sanatkârdaki genç atılganlığını, ideale doğru kuvvetli koşuşmalarını pek takdir etmişlerdir. Bilhassa Hale hanımın eserleri, Sara Karlı hanımın çocuk portreleri nazarı dikkati celb ediyordu. Refik Beyin «Esquisse» i çok iyi idi. Nurullah Beyin çok hususi tonlu eserleri, Sedad Beyin yeni mimariye ait projeleri, İsmail Hakkı Beyin bize yeni uyanan modern «Ceramique» i kuvvetle tanıtan eserleri çok şayan dikkat idiler. Sanatkârların eserlerini takdir ettim. Fakat en çok taktirimi celp eden şey, memleketimizde bu gençlerin bir sanat ceryanı uyandırmaya çalışmaları ve halkımızın bazı milletleri layemut yapan bu sanata iltifat etmeye başlamasıdır.

İngiliz şairi Keats «güzellikten bir şey daimî bir sururdur» cümlesile, yaratılan bir güzelliğin doğurduğu ebedî iftiharî ifade etmiştir. Bizde de yaratılacak bir güzellik bizi diğer milletlere tanıttırmış olmak gururunu verecektir. Bunun için gönül ister ki eski sanatlarındaki kudretini gayip etmeye başlayan memleketimizde her ke-yeni sanat kudretlerinin neşvünumasile alakadar olsun, bize de yaratmak şevki gelsin; resimde, musikide, her sanat sahasında bir mevcudiyet gösterelim. Sanat aleminin yakın bir atisine gayretli ve kuvvetli bir mazi hazırlıyalım.

TORONUN Can AB. DJEVDETE

Yukselterek' irfanını, imanını yukse,
Yokdur bu gidişde ne yarım sağ, ne
yarım sol;
Haysiyyetini verme hayati ebediye,
Katilden eman isteme, bin kerre şehid
ol.

23 - 3 - 1931 AB. DJ.

Bir milleti tanıtan amillerden en büyüğü o milletin göstereceği sanat kudretinin azemetidir. Bugün İtalyanın mazisi yetiştirdiği üstadların sayesinde beynelmîlel bir mazidir. Eğer Wagner yetişmese idi Weimar şehri ancak çocukluğumuzun coğrafya derslerinde zikrettiğimiz bir isim olarak kalacaktı. Onun için bizde uyanan her sanat ateşinin, Vestalların mabedlerde(*) sönmemesine gayret ettikleri mukaddes ateş gibi ihtimam edelim. Ve bugünün kıvılcımından yarının ocağını hazırlamış olalım. Muhterem hükûmetimizin ufak bir himmeti ve ahalimizin biraz alakası bu ateşe can verir.

Bir kaç genç istidadın hevesle açtığı, bu sergiyi gezerken bunları düşünüyordum,
MELEK SABRÎ

(*) Roma Esatirinde âteş ilahı.